

Conselleria de Turisme, Cultura i Esport

DECRET 11/2012, de 13 de gener, del Consell, pel qual es declara Bé d'Interès Cultural Immaterial les Tamborades d'Alzira i de la Rompuda de l'Hora de l'Alcora. [2012/356]

PREÀMBUL

L'article 49.1.5a de l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana estableix la competència exclusiva de la Generalitat en matèria de patrimoni històric, artístic, monumental, arquitectònic, arqueològic i científic. Així mateix, l'article 26.2 de Llei 4/1998, d'11 de juny, de la Generalitat, del Patrimoni Cultural Valencià, disposa que la declaració d'un Bé d'Interès Cultural s'ha de fer mitjançant un decret del Consell, a proposta de la conselleria competent en matèria de cultura. Tot això sense perjudici de les competències que l'article 6 de la Llei 16/1985, de 25 de juny, del Patrimoni Històric Espanyol, reserva a l'Administració General de l'Estat.

Així mateix, la Llei 4/1998, d'11 de juny, de la Generalitat, del Patrimoni Cultural Valencià, en l'article 45 disposa que han de ser declarats Béns d'Interès Cultural les activitats, coneixements, els usos i les tècniques que constitueixen les manifestacions més representatives i valuoses de la cultura i el gènere de vida tradicionals del poble valencià. Igualment, poden ser declarats Béns d'Interès Cultural els béns immaterials que són expressions de les tradicions del poble valencià en les seues manifestacions musicals, artístiques, gastronòmiques o d'oci, i en especial aquelles que han sigut objecte de transmissió oral, i les que mantenen i potencien l'ús del valencià.

Mitjançant una resolució de 14 d'abril de 2011, de la Conselleria de Cultura i Esport, es va acordar incoar l'expedient per a la declaració com a Bé d'Interès Cultural Immaterial a favor de les Tamborades d'Alzira i de la Rompuda de l'Hora de l'Alcora.

En la tramitació de l'expedient s'ha concedit tràmit d'audiència als ajuntaments d'Alzira i l'Alcora, la Junta de Germandats i Confraries de la Setmana Santa d'Alzira, i la Germandat del Santíssim Crist del Calvari de la Vila de l'Alcora. En l'esmentada tramitació s'han rebut al·legacions per part del Arquebisbat de València, sent estimades en la seua totalitat.

En compliment del que disposa l'article 27 de la Llei 4/1998, d'11 de juny, de la Generalitat, del Patrimoni Cultural Valencià, en l'expedient consten els informes favorables del Consell Valencià de Cultura i de la Universitat Catòlica de València, i l'informe desfavorable de la Reial Acadèmia de Belles Arts de Sant Carles de València.

Per tot açò, complits els tràmits previstos a l'article 43 de la Llei del Consell i als articles 26 i següents de la Llei 4/1998, d'11 de juny, de la Generalitat, del Patrimoni Cultural Valencià, a proposta de la conselleria de Turisme, Cultura i Esport i amb la deliberació prèvia del Consell, en la reunió del dia 13 de gener de 2012,

DECRETE

Article 1. Objecte

Es declara Bé d'Interès Cultural Immaterial les Tamborades d'Alzira i de la Rompuda de l'Hora de l'Alcora.

Article 2. Descripció del Bé i valors

La descripció del Bé i els seus valors es fan constar en l'annex del present decret.

Article 3. Mesures de protecció

La gestió de la Tamborada d'Alzira és competència de la Junta de Germandats i Confraries de la Setmana Santa d'Alzira.

La gestió de la Tamborada de la Rompuda de l'Hora de l'Alcora és competència de la Germandat del Santíssim Crist del Calvari de la Vila de l'Alcora. En ambdós casos, compten amb el suport institucional dels ajuntaments respectius, que hi col·laboren tant amb mitjans humans com econòmics.

Conselleria de Turismo, Cultura y Deporte

DECRETO 11/2012, de 13 de enero, del Consell, por el que se declara Bien de Interés Cultural Inmaterial las Tamboradas de Alzira y de la Rompida de la Hora de L'Alcora. [2012/356]

PREÁMBULO

El artículo 49.1.5ª del Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana establece la competencia exclusiva de la Generalitat en materia de patrimonio histórico, artístico, monumental, arquitectónico, arqueológico y científico. Asimismo, el artículo 26.2 de Ley 4/1998, de 11 de junio, de la Generalitat, del Patrimonio Cultural Valenciano, dispone que la declaración de un Bien de Interés Cultural se hará mediante decreto del Consell, a propuesta de la Conselleria competente en materia de cultura. Todo ello sin perjuicio de las competencias que el artículo 6 de la Ley 16/1985, de 25 de junio, del Patrimonio Histórico Español, reserva a la Administración General del Estado.

Asimismo, la Ley 4/1998, de 11 de junio, de la Generalitat, del Patrimonio Cultural Valenciano, en su artículo 45 dispone que serán declarados Bienes de Interés Cultural las actividades, conocimientos, usos y técnicas que constituyan las manifestaciones más representativas y valiosas de la cultura y los modos de vida tradicionales de los valencianos. Igualmente podrán ser declarados Bienes de Interés Cultural los bienes inmateriales que sean expresiones de las tradiciones del pueblo valenciano en sus manifestaciones musicales, artísticas, gastronómicas o de ocio, y en especial aquellas que han sido objeto de transmisión oral, y las que mantienen y potencian el uso del valenciano.

Mediante Resolución de 14 de abril de 2011, de la Conselleria de Cultura y Deporte, se acordó tener por incoado expediente para la declaración como Bien de Interés Cultural Inmaterial a favor de las Tamboradas de Alzira y de la Rompida de la Hora de L'Alcora.

En la tramitación del expediente se ha concedido trámite de audiencia a los ayuntamientos de Alzira y L'Alcora, la Junta de Hermandades y Cofradías de la Semana Santa de Alzira, y la Hermandad del Santísimo Cristo del Calvario de la Villa de L'Alcora. En la citada tramitación se han recibido alegaciones por parte del Arzobispado de Valencia, siendo estimadas en su totalidad.

En cumplimiento de lo dispuesto en el artículo 27 de la Ley 4/1998, de 11 de junio, de la Generalitat, del Patrimonio Cultural Valenciano, constan en el expediente los informes favorables del Consell Valencià de Cultura y de la Universidad Católica de Valencia, y el informe desfavorable de la Real Academia de Bellas Artes de San Carlos de Valencia.

Por todo ello, cumplidos los trámites previstos en el artículo 43 de la Ley del Consell y en los artículos 26 y siguientes de la Ley 4/1998, de 11 de junio, de la Generalitat, del Patrimonio Cultural Valenciano, a propuesta de la conselleria de Turismo, Cultura y Deporte y previa deliberación del Consell, en la reunión del día 13 de enero de 2012,

DECRETO

Artículo 1. Objeto

Se declara Bien de Interés Cultural Inmaterial las Tamboradas de Alzira y de la Rompida de la Hora de L'Alcora.

Artículo 2. Descripción del Bien y valores

La descripción del Bien y sus valores se hacen constar en el anexo del presente decreto.

Artículo 3. Medidas de protección

La gestión de la Tamborada de Alzira es competencia de la Junta de Hermandades y Cofradías de la Semana Santa de Alzira.

La gestión de la Tamborada de la Rompida de la Hora de L'Alcora es competencia de la Hermandad del Santísimo Cristo del Calvario de la Villa de L'Alcora. En ambos casos, cuentan con el apoyo institucional de los respectivos ayuntamientos, que colaboran tanto con medios humanos como económicos.

Si es produïra qualsevol canvi en estes tamborades que modificara el que disposa l'annex i que excedira el normal desplegament dels actes de la festivitat anual, els interessats ho haurien de proposar a la Direcció General de Patrimoni Cultural, perquè, si fóra el cas, procedira a l'autorització administrativa i consegüent modificació del present decret, justificant-ho en la millora tutelar dels valors protegits.

Les administracions públiques han de vetlar pel manteniment i la dignitat de la festa, han de fomentar la difusió d'este Bé, han de garantir-ne l'estudi i la documentació amb criteris científics, i han d'incorporar els testimonis disponibles a suports materials que en garantisquen la pervivència.

DISPOSICIÓ ADDICIONAL

Única. Publicació i inscripció

El present decret es publicarà en el *Boletín Oficial del Estado* i la declaració s'inscriurà en la Secció Primera de l'Inventari General del Patrimoni Cultural Valencià, comunicant-se, així mateix, al Registre General de Béns d'Interés Cultural del Ministeri de Educació, Cultura i Esport.

DISPOSICIÓ FINAL

Única. Entrada en vigor

El present decret entrarà en vigor l'endemà de la publicació en el *Diari Oficial de la Comunitat Valenciana*.

València, 13 de gener de 2012

El president de la Generalitat,
ALBERTO FABRA PART

La consellera de Turisme, Cultura i Esport,
LOLA JOHNSON SASTRE

ANNEX

Dades sobre els béns objecte de la declaració

1. INTRODUCCIÓ

Les tamborades són rituals col·lectius basats en el toc simultani, intens i continuat de milers de tambors i bombos, que compartixen i competixen en virtuosisme en espais públics urbans en el marc temporal/ritual de la Setmana Santa. Per tant, el tambor forma part consubstancial de la Setmana Santa d'Espanya i és l'element característic emprat per a transmetre la passió sonora, que s'integra en gran part d'este tipus de festivitats, de les quals formen part les Tamborades d'Alzira i de la Rompada de l'Hora de l'Alcora.

El tambor ha passat a ser un element essencial de la Setmana Santa d'Alzira, emergent des de la seua aparició, i al mateix temps ha anat integrant-s'hi en forma de bandes de tambors que han anat fent-s'hi un merescut espai juntament amb les nombroses bandes de música que tradicionalment han acompanyat els seguicis processionals, alternant-se les unes amb les altres, perquè d'ambdues simultàniament se servixen les germandats i les confraries com a acompanyament sonor. La seua presència, en el conjunt dels actes que tenen lloc amb motiu de la Setmana Santa a Alzira, s'ha multiplicat fins a fer-se imprescindible en qualsevol manifestació pública de les confraries, i ha donat lloc al seu acte específic, la tamborada local, reflex del dinamisme i puixança d'esta manifestació de la religiositat popular, que al seu torn s'ha convertit en senyal d'inici de la Setmana Santa d'Alzira.

De la mateixa manera, la Rompada de l'Hora de l'Alcora s'ha convertit en un rés comú en què centenars de tambors sonen a l'uníson esgarrant l'aire de l'Alcora, simulant amb redoblaments els trastorns i el cataclisme físic que va sofrir la terra quan Crist va morir, i així el tambor es convertix en lament, en oració, en un crit desesperat que trenca el gèlid ambient del matí fúnebre. I és sens dubte el bombo l'instrument que millor configura el motiu d'estos tocs que signifiquen les penalitats de la vida i del dolor humà, que es plasma en la sang que, a poc a poc, ix de les ferides que els confreres es van fent en les mans, que va tacant el

Si se produjese cualquier cambio en dichas tamboradas que modifique lo dispuesto en el anexo y que exceda del normal desarrollo de los actos de la festividad anual, los interesados lo deberán proponer a la Dirección General de Patrimonio Cultural, para, en su caso, proceder a la autorización administrativa y consiguiente modificación del presente decreto, justificándolo en la mejora tutelar de los valores protegidos.

Las administraciones públicas velarán por el mantenimiento y la dignidad de la fiesta, y fomentarán la difusión de este Bien, garantizarán su estudio y documentación con criterios científicos, e incorporarán los testimonios disponibles a soportes materiales que garanticen su pervivencia.

DISPOSICIÓN ADICIONAL

Única. Publicación e inscripción

El presente decreto se publicará en el *Boletín Oficial del Estado* y la declaración se inscribirá en la Sección Primera del Inventario General del Patrimonio Cultural Valenciano, comunicándose, asimismo, al Registro General de Bienes de Interés Cultural del Ministerio de Educación, Cultura y Deporte.

DISPOSICIÓN FINAL

Única. Entrada en vigor

El presente decreto entrarà en vigor el día siguiente al de su publicación en el *Diari Oficial de la Comunitat Valenciana*.

Valencia, 13 de enero de 2012

El president de la Generalitat,
ALBERTO FABRA PART

La consellera de Turisme, Cultura y Deporte,
LOLA JOHNSON SASTRE

ANEXO

Datos sobre los bienes objeto de la declaración

1. INTRODUCCIÓN

Las tamboradas son rituales colectivos basados en el toque simultáneo, intenso y continuado de miles de tambores y bombos, que comparten y compiten en virtuosismo en espacios públicos urbanos en el marco temporal/ritual de la Semana Santa. Por tanto, el tambor forma parte consustancial de la Semana Santa de España, siendo el elemento característico empleado para transmitir la pasión sonora, que se integra en gran parte de este tipo de festividades, de entre las que forman parte las Tamboradas de Alzira y de la Rompada de la Hora de l'Alcora.

El tambor ha pasado a ser un elemento esencial de la Semana Santa alzireña, emergente desde su aparición, a la vez que ha ido integrándose en forma de bandas de tambores que han ido haciéndose un merecido espacio junto a las numerosas bandas de música que tradicionalmente han venido acompañando los cortejos procesionales, alternando unas y otras, pues de ambas simultáneamente se sirven las hermandades y cofradías como acompañamiento sonoro. Su presencia, en el conjunto de los actos que tienen lugar con motivo de la Semana Santa en Alzira, se ha multiplicado hasta hacerse imprescindible en cualquier manifestación pública de las cofradías, dando lugar a su acto específico, la Tamborada local, reflejo del dinamismo y pujanza de esta manifestación de la religiosidad popular, que a su vez se ha convertido en señal de inicio de la Semana Santa alzireña.

De la misma manera, la Rompada de la Hora de l'Alcora se ha convertido en un rezo común donde cientos de tambores suenan al unísono rasgando el cielo alcorino, simulando con redobles los trastornos y el cataclismo físico que sufrió la tierra cuando Cristo murió, y así el tambor se convierte en lamento, en oración, en desesperado grito que rompe el gélido ambiente de la mañana fúnebre. Y es sin duda el bombo el instrumento que mejor viene a configurar el motivo de estos toques que significan el quebranto de la vida y del dolor humano, que se plasma en la sangre que, poco a poco, saltando de las heridas que los

pegat tens de la pell. També és rellevant el fet que és una festa que integra persones de qualsevol tipus i condició, en què es barregen hòmens, dones, xiquets i adolescents, de qualsevol nivell socioeconòmic. Es tracta d'una celebració comunitària de gran participació popular, amb projecció sociocultural al llarg de tot l'any natural, que disposa d'elements propis singulars, i d'un marc temporal i un espai referencial de celebració de característiques molt precises. Els actes estan estructurats sobre un plantejament conceptual que respon a un ritual definit, a partir d'elements singulars i de tradició local, que tenen un alt nivell de qualitat estètica, vinculats a un referent identitari i festiu d'àmbit nacional, i disposa d'una estructura organitzativa que en garanteix la continuïtat i l'evolució, sense perdre el seu sentit simbòlic i consuetudinari.

Una altra de les causes de la seua protecció com a Bé d'Interés Cultural rau en el fet que forma part de la candidatura de les «Tamborades, rituals de tocs de tambor» en la Llista representativa del Patrimoni Cultural Immaterial de la Humanitat, ja que per a este expedient s'ha invitat a participar-hi totes les comunitats autònomes de l'Estat espanyol en què es manifesten estos elements patrimonials. En el dit expedient concorren les comunitats autònomes d'Andalusia, Aragó, Castella-la Manxa, Regió de Múrcia i Comunitat Valenciana, està última amb la presència de les tamborades més significatives de les nostres terres, la de l'Alcora i la d'Alzira. Els elements patrimonials de les Tamborades d'Alzira i de la Rompuda de l'Hora de l'Alcora complixen el concepte de Patrimoni Immaterial, ja que els usos, les representacions, els coneixements i les tècniques que s'hi posen de manifest es transmeten de generació en generació i interaccionen amb la naturalesa i la història, infonent un sentiment d'identitat i continuïtat que contribueix a promoure el respecte per la diversitat cultural i la creativitat humana.

2. TAMBORADA D'ALZIRA

2.1. Localitat: Alzira.

2.2. Data de realització: Quaresma i Setmana Santa.

2.3. Actores principals: confreres tamborers de les diuït bandes de tambors de confraries i germandats, i la Junta de Germandats i Confraries de la Setmana Santa.

2.4. Descripció del Bé: el tambor és una manifestació que acompanya la Setmana Santa d'Alzira per mitjà de les composicions o marxes de les bandes de tambors de les confraries i germandats, des de la seua aparició a càrrec de la Germandat de Cavallers de Crist Crucificat en l'Agonia, que data de 1957. Així, la Tamborada d'Alzira té l'origen en les celebracions de la Setmana Santa, que remunten la seua primera notícia documental a 1539, quan els acompanyaments musicals eren polifonies corals, motets, amb el toc apagat del tabal o «caixa sorda». Després d'un procés continuat al llarg de més de quatre segles d'increment de confraries i confreres, en el moment present la Setmana Santa d'Alzira es vertebrava en diuït germandats i confraries, cada una amb la seua banda de tambors, integrada per germans confreres, molts dels quals són jóvens i inicien d'esta manera la seua relació amb la Setmana Santa i s'hi vinculen, com a relleu generacional de la festa en el futur. És tan gran la importància del ritme del tambor que fins la mateixa Junta de Germandats i Confraries de la Setmana Santa d'Alzira, en les desfílades pròpies o en representació de la ciutat en d'altres trobades, posseeix una banda integrada per membres de cada una de les confraries i germandats, i queda al seu càrrec l'actuació en les Jornades Nacionals d'Exaltació del Tambor i el Bombo, en les processons de la Junta de Germandats de la Diòcesi de València i en certàmens i tamborades locals als quals ha sigut invitada.

En el pòrtic de la Setmana Santa, dins de la Quaresma, se celebra la Tamborada, en origen integrada en els actes generals de la Setmana Santa i que amb el temps s'ha fet mereixedora d'un reconeixement que l'ha convertida en un element amb identitat pròpia des de 1992. Esta tamborada local, amb el nom oficial de Jornada d'Exaltació del Tambor i el Bombo de la Ciutat d'Alzira, ha organitzat dènou edicions en un format de tamborada, que ha anat incrementant l'amplitud horària fins a les actuals 16 hores, i ha afavorit la participació de tots en una exhibició, comptant amb bandes de tambors de poblacions invitades (Alginet, Carcaixent, Favara, Llaurí, Sueca...), i inclús en concursos de timbals, de redobladors de tambor i de bandes, en els quals es valoren

cofrades se van haciendo en sus manos, va manchando el parche tenso de la piel. También es relevante el hecho de ser una fiesta que integra a personas de todo tipo y condición, donde se mezclan hombres, mujeres, niños y adolescentes, de cualquier nivel socioeconómico. Se trata de una celebración comunitaria de gran participación popular, con proyección sociocultural a lo largo de todo el año natural, que dispone de elementos propios singulares, y de un marco temporal y espacio referencial de celebración de características muy precisas. Los actos están estructurados sobre un planteamiento conceptual que responde a un ritual definido, a partir de elementos singulares y de tradición local, que tienen alto nivel de calidad estética, vinculados a un referente identitario y festivo de ámbito nacional, disponiendo de una estructura organizativa que garantiza su continuidad y evolución, sin perder su sentido simbólico y consuetudinario.

Otra de las causas de su protección como Bien de Interés Cultural viene dada por formar parte de la candidatura de las «Tamboradas, rituales de toques de tambor» en la Lista representativa del Patrimonio Cultural Inmaterial de la Humanidad, ya que para este expediente se ha invitado a participar a todas las comunidades autónomas del Estado español en las que se dan estos elementos patrimoniales. En dicho expediente concurren las Comunidades Autónomas de Andalucía, Aragón, Castilla-La Mancha, Región de Murcia y Comunitat Valenciana, esta última con la presencia de las tamboradas más significativas de nuestras tierras, la de L'Alcora y la de Alzira. Los elementos patrimoniales de las Tamboradas de Alzira y de la Rompida de la Hora de L'Alcora cumplen con el concepto de Patrimonio Inmaterial, ya que los usos, representaciones, conocimientos y técnicas que se ponen de manifiesto se transmiten de generación en generación y se interaccionan con la naturaleza y la historia, infundiéndose un sentimiento de identidad y continuidad que contribuyen a promover el respeto por la diversidad cultural y la creatividad humana.

2. TAMBORADA DE ALZIRA

2.1. Localidad: Alzira.

2.2. Fecha de realización: Cuaresma y Semana Santa.

2.3. Actores principales: confreres tamboreros de las 18 bandas de tambores de cofradías y hermandades, y la Junta de Hermandades y Cofradías de la Semana Santa.

2.4. Descripción del Bien: el tambor es una manifestación que acompaña la Semana Santa alzireña mediante las composiciones o marchas de las bandas de tambores de las propias cofradías y hermandades, desde su aparición a cargo de la Hermandad de Caballeros de Cristo Crucificado en la Agonia, que data de 1957. Así pues, la Tamborada de Alzira tiene su origen en las celebraciones de la Semana Santa, que remontan su primera noticia documental a 1539, cuando los acompañamientos musicales eran polifonías corales «motetes» con el toque apagado del tabal o «caixa sorda». Después de un proceso continuado a lo largo de más de cuatro siglos de incremento de cofradías y confrades, en el momento presente la Semana Santa de Alzira se vertebrava en dieciocho hermandades y cofradías, contando cada una de ellas con su banda de tambores, integrada por hermanos confrades, muchos de los cuales son jóvenes e inician de este modo su relación con la Semana Santa y se vinculan a ella, como relevo generacional de la fiesta en el futuro. Es tal la importancia alcanzada por el ritmo del tambor que hasta la propia Junta de Hermandades y Cofradías de la Semana Santa de Alzira, en sus desfiles propios o en representación de la ciudad en otros encuentros, cuenta en su haber con una banda integrada por miembros de cada una de las cofradías y hermandades, quedando a su cargo la actuación en las Jornadas Nacionales de Exaltación del Tambor y el Bombo, procesiones de la Junta de Hermandades de la Diócesis de Valencia, y en los certámenes y tamboradas locales a las que ha sido invitada.

En el pòrtic de la Semana Santa, dentro de la Quaresma, se celebra la Tamborada, en origen integrada en los actos generales de la Semana Santa y que con el tiempo se ha hecho merecedora de un reconocimiento que la ha convertido en un elemento con identidad propia desde 1992. Esta Tamborada local, con el nombre oficial de Jornada de Exaltación del Tambor y el Bombo de la Ciudad de Alzira, cuenta con 19 ediciones realizadas, en un formato de Tamborada que ha ido incrementando la amplitud horaria hasta las actuales 16 horas, propiciando la participación de todos en una exhibición, contando con bandas de tambores de poblaciones invitadas (Alginet, Carcaixent, Favara, Llaurí, Sueca...) e incluso concursos de timbales, de repicadores de tambor y de bandas, en los que

l'originalitat dels tocs, la formació, la indumentària, l'execució, etc. Esta tamborada es promociona amb el seu propi cartell anunciador, i ha sigut objecte d'una creixent cobertura informativa per part dels mitjans de comunicació amb què habitualment es promociona la Setmana Santa d'Alzira. L'esmentada jornada conclou amb la Rompuda de l'Hora, acte que s'inicia amb un primer colp sec de bombo, que dona pas als centenars de tambors i bombos que irrompen en un toc lliure.

A la tamborada local segueix el pregó de Setmana Santa, en el programa del qual s'inclou un variat repertori cultural diferent en cada ocasió, en què la Banda de Tambors de la Junta de Germandats i Confraries té una presència especial, consistent en la demostració de tocs de la mateixa Banda de la Junta, i del toc ofert per la representació alzirenya en l'edició anual de les Jornades Nacionals d'Exaltació del Tambor i el Bombo. A continuació s'esdevenen els viacrucis i trasllats, els actes particulars de les confraries, el primer dels quals és el Divendres de Dolors, i l'últim, el Toc de Silenci a càrrec de la Confraria de la Crucifixió, que obri la solemnitat del Divendres Sant. Hi destaquen les processons generals com la del Diumenge de Rams, la del Trasllat de la Santa Creu del Dimarts Sant, la Processó del Silenci de la Matinada del Divendres Sant i, la vesprada del mateix divendres, la general del Sant Enterrament, on és multitudinària la presència del tambor que anuncia l'arribada de cada pas. Culmina amb el Diumenge de Resurrecció de matinada, en què se celebren diferents actes religiosofestius que commemoren l'arribada de la Pasqua, sempre acompanyats de nou pel so del tambor, en este cas juntament amb els focs d'artifici.

2.5. Elements que formen part del Bé.

Elements materials: els elements utilitzats són els diferents instruments de percussió. S'hi fan servir caixes, tambors, timbals, bombos i calderes, que es colpegen amb baquetes o maces, que des del principi són peces de fabricació en sèrie, fins a l'actualitat, amb peces artesanals de fabricació pròpia o per encàrrec.

Quant a la indumentària, la Germandat del Sant Sopar vestix capa blanca i saial blau; la Germandat del Sant Calze, al blanc afegix l'or vell; la Confraria de l'Oració a l'Hort hi contribuïx amb faixí verd sobre túnica ocre; la Confraria de la Detenció del Senyor i Nostra Senyora de l'Esperança afegixen, al blau marí de la túnica, detalls en blanc; la Confraria del Crist a la Columna combina els ja esmentats or vell i blau; la Confraria de la Coronació d'Espines, amb túnica blava; la Confraria de l'Eccehomo, amb túnica roig sang; el morat és exclusiu de l'Arxiconfraria de Jesús Natzaré i Nostra Senyora del Sufragi; la Reial Germandat de la Santa Faç del Senyor hi aporta també túniques en blanc, mentre que la Germandat de la Santa Espoliació utilitza els colors heretats de la Unió Esportiva, blaugrana; la Confraria de la Crucifixió de Jesús en la Creu recorre novament a túniques en blanc i roig sang; a partir d'este moment, el negre esdevé dominant i el trobem en totes les altres vestes: així, en la Germandat de Cavallers del Crist en l'Agonia combina amb verd; en la Germandat de Maria Mare, amb el blau marí; en la Confraria del Davallament i la Maria només es trenca la negror amb botonades blanques, mentre que la Reial Confraria de la Mare de Déu dels Dolors fa el mateix amb el color or vell; la Germandat de Santa Maria Magdalena camí del Sepulcre del Senyor i la Germandat de Cavallers del Sant Sepulcre combinen negre i roig, invertint els colors, i finalment, la Confraria de la Mare de Déu de la Soledat lluíx túnica groga. És una característica singular que durant la celebració d'este acte els confreres tamborers no porten la cucurulla cobrint-los el rostre, mentre que en les processons posteriors ja la porten posada.

2.6. Definició de l'àmbit espacial i temporal.

Àmbit espacial: amb motiu de la Tamborada, des de cada un dels locals ubicats en diferents sectors urbans ixen les bandes de tambors per a agrupar-se posteriorment als espais comuns, la Plaça Major, la del Carbó davant de l'ajuntament o al Palau d'Esports. Així mateix, la desfílada de la vesprada, amb totes les bandes de tambors participants, s'inicia en una de les parròquies de la ciutat, que s'hi alternen rotativament, i acaba a la Plaça Major.

Àmbit temporal: Quaresma i Setmana Santa. La Tamborada, Jornada d'Exaltació del Tambor i el Bombo de la Ciutat d'Alzira, ha de buscar cada any el seu dia en temps de Quaresma, en què compartix calendari amb altres manifestacions de la Setmana Santa molt vinculades també a la vivència del tambor: la Processó Diocesana i la Tamborada Nacional.

se valoran la originalidad de los toques, formación, indumentaria, ejecución, etc. Dicha Tamborada se promociona con su propio cartel anunciador, y ha sido objeto de una creciente cobertura informativa por parte de los medios de comunicación con que habitualmente se promociona la Semana Santa alzireña. La citada jornada concluye con la Rompida de la Hora, acto que se inicia con un primer golpe seco de bombo, que da paso a los centenares de tambores y bombos que irrumpen en un toque libre.

A la tamborada local le sigue el pregón de Semana Santa, en cuyo programa se incluye un variado repertorio cultural diferente en cada ocasión, donde la Banda de Tambores de la Junta de Hermandades y Cofradías tiene una presencia especial, consistente en la demostración de toques de la propia Banda de la Junta, y del toque ofrecido por la representación alzireña en la edición anual de las Jornadas Nacionales de Exaltación del Tambor y el Bombo. Continúan los via-crucis y traslados, actos particulares de las cofradías, siendo el primero el Viernes de Dolores, y el último el Toque de Silencio a cargo de la Cofradía de la Crucifixión, abriendo la solemnitad del Viernes Santo. Destacan las procesiones generales como la del Domingo de Ramos, traslado de la Santa Cruz del Martes Santo, la Procesión del Silencio en la madrugada del Viernes Santo y, por la tarde del citado día, la general del Santo Entierro, donde es multitudinaria la presencia del tambor que anuncia la llegada de cada paso. Culmina con el Domingo de Resurrección de madrugada, cuando se celebran diferentes actos religioso-festivos conmemorando la llegada de la Pascua, siempre acompañados de nuevo por el son del tambor, en este caso junto a los fuegos de artificio.

2.5. Elementos que forman parte del Bien.

Elementos materiales: los elementos utilizados son los diferentes instrumentos de percusión. Se hacen servir de cajas, tambores, timbales, bombos y calderas, que se percucionan con baquetas o mazas, todo ello desde los comienzos consistente en piezas de fabricación en serie, hasta la actualidad, con piezas artesanales de fabricación propia o por encargo.

En cuanto a la indumentaria, la Hermandad de la Santa Cena viste capa blanca y sayal azul; la Hermandad del Santo Cáliz, al blanco suma el oro viejo; la Cofradía de la Oración en el Huerto contribuye con fajín verde sobre túnica ocre; la Cofradía del Prendimiento del Señor y N^a. S^a. de la Esperanza añaden, al azul marino de la túnica, detalles en blanco; la Cofradía del Cristo en la Columna combina los ya citados oro viejo y azul; la Cofradía de la Coronación de Espinas, con túnica azul; la Cofradía del Ecce-Homo, con túnica rojo sangre; el morado es exclusivo de la Archicofradía de Jesús Nazareno y N^a. S^a. del Sufragio; la Real Hermandad de la Santa Faz del Señor aporta de nuevo túnicas en blanco; en tanto, la Hermandad del Santo Expolio utiliza los colores heredados de la Unión Deportiva, «blau-grana»; la Cofradía de la Crucifixión de Jesús en la Cruz recurre nuevamente a túnicas en blanco y rojo sangre; a partir de este momento, el negro se vuelve dominante, apareciendo en todas las demás vestas, y así en la Hermandad de Caballeros del Cristo en la Agonia combina con el verde; en la Hermandad de María Madre con el azul marino; en la Cofradía del Descendimiento y la María solo se rompe la negritud con botonaduras blancas; mientras que la Real Cofradía de la Virgen de los Dolores hace lo propio con el color oro viejo; la Hermandad de Santa María Magdalena Camino del Sepulcro del Señor y la Hermandad de Caballeros del Santo Sepulcro combinan negro y rojo, invirtiendo sus colores; y por último, la Cofradía de la Virgen de la Soledad luce túnica amarilla. Es una característica singular que durante la celebración de este acto los cofrades tamborileros no llevan el capirote cubriéndoles el rostro, mientras que en las posteriores procesiones ya aparecen con él puesto.

2.6. Definición del ámbito espacial y temporal.

Ámbito espacial: con motivo de la Tamborada, desde cada uno de los locales ubicados en diferentes sectores urbanos salen las bandas de tambores para agruparse posteriormente en los espacios comunes, la Plaza Mayor, la del Carbón ante el Ayuntamiento o en el Palacio de Deportes. Así mismo, el desfile de la tarde, con todas las bandas de tambores participantes, tiene su inicio en una de las parroquias de la ciudad, alternándose rotativamente, para acabar en la Plaza Mayor.

Ámbito temporal: Cuaresma y Semana Santa. La Tamborada, Jornada de Exaltación del Tambor y el Bombo de la Ciudad de Alzira, debe buscar cada año su acomodo en tiempo de Cuaresma, donde comparte calendario con otras manifestaciones de la Semana Santa, muy vinculadas también con la vivencia del tambor: Procesión Diocesana y Tamborada Nacional.

3. TAMBORADA DE LA ROMPUDA DE L'HORA DE L'ALCORA.

3.1. Localitat: l'Alcora.

3.2. Data de realització: Divendres Sant.

3.3. Actors principals: a l'Alcora les confraries que hi participen oficialment són tres: els Cavallers del Sant Sepulcre o Confraria del Natzaré, la Confraria de la Mare de Déu dels Dolors i la Germanat del Santíssim Crist del Calvari. S'hi afegixen les agrupacions de tamborers de tota la província, amb les túniques i els estendards característics de cada confraria. Tots barrejats recreen esta celebració, simbolitzant la unió de tots els tamborers.

3.4. Descripció del Bé: la Germanat del Santíssim Crist del Calvari de l'Alcora, que data de l'any 1976, va ser la fundadora de la Rompuda de l'Hora, a més de ser l'encarregada de dur a terme l'esdeveniment any rere any. Al llarg de tot l'any es van elaborant els diferents punts, com ara la invitació de totes les confraries, tant provincials com nacionals, que volen participar-hi, la invitació d'una personalitat amb estatus social, que serà l'encarregada de rompre l'hora, l'elaboració de detalls commemoratius per a cada grup assistent i, finalment, la realització d'un àpat de germanor entre els pobles assistents.

La Setmana Santa alcorina és una setmana santa amb tradició, perquè a l'Alcora es fan actes de Setmana Santa ja des del segle XVI, dels quals fou pioner el rector de la parròquia de l'Alcora, hui ja venerable, Sr. Joan Baptista Beltrán, que fundà en 1576 la Confraria del Dolç Nom i la Puríssima Sang de Jesús.

La tradició alcorina del tambor es remunta a l'any 1939, en què es va formar un grup de tambors i cornetes, encara que la seua trajectòria va ser breu per falta de recursos econòmics. En 1943, un grup de mossos que havien fet el servici militar van tornar a formar la banda, i inclús van arribar a tocar a Castelló davant del cap de l'Estat; extingit el grup, l'any 1966 es va tornar a formar una altra banda de tambors i cornetes, la qual va desaparèixer en 1971 per motius econòmics i va reaparèixer en 1976 fins a 1984.

En 1981, amb el lema «El tambor, veu de la Setmana Santa», es va crear la secció interna de tambors de la Germanat del Santíssim Crist del Calvari. En 1988 els tambors, després de set anys de treball, van començar a arregar els seus fruits a La Puebla de Híjar (Terol), invitats per la ruta del tambor. A partir d'ací s'inicia una nova etapa, en què, a poc a poc, s'hi incorporen tambors i bombos del Baix Aragó. També es va crear la secció interna de tambors de la Confraria de la Mare de Déu dels Dolors i Jesús de Natzaré, tots ells de l'Alcora. En 1989 es va organitzar la primera trobada de tambors de la vila de l'Alcora. I en 1991 es van celebrar les VI Jornades Nacionals del Tambor i el Bombo per primera vegada a l'Alcora, i fou aleshores quan es va fer la primera Rompuda de l'Hora el Divendres Sant d'aquell any.

A partir d'eixe any els diferents grups de tambors alcorins han participat en diferents concursos nacionals, i han sigut reconeguts pel panorama nacional. I finalment, l'any 2001 es van celebrar les XVI Jornades Nacionals del Tambor i el Bombo.

Actualment, s'interpreta una gran varietat de tocs amb diferent ritmes i contratemps ben compassats, que donen lloc a grates melodies interpretades únicament al so de tambors i bombos.

Si bé és cert que la introducció del tambor i el bombo en la Setmana Santa li ha valgut una forta injecció tant de confreres com de participants al carrer, és important tindre en compte que no ha perdut la seua pròpia personalitat d'austeritat, serietat i sobrietat que la caracteritza.

Finalment, és significatiu que esta tradició tamborera s'haja expandit en la Comunitat Valenciana des de l'Alcora per tota la província de Castelló, i així tenim hui en dia una gran quantitat de grups de tambors, com són els d'Almassora, Betxí, Moncofa, Castelló de la Plana, Benicarló, etc.

Part central: la Rompuda de l'Hora ha esdevingut l'acte més atraient de la Setmana Santa de l'Alcora. Potser és perquè és un acte especial, únic i pioner en tota la Comunitat Valenciana, i és indubtablement el so del tambor el que posseïx un cert misticisme que atrau màgicament fins i tot els més escèptics. Centenars de visitants acudixen a la localitat per a presenciar l'acte, respectant el dolor amb un silenci respectuós i colpidor, únicament trencat pel so del tambor i el bombo.

El Divendres Sant a les 12 hores del migdia els tamborers, tant alcorins com de tota la província de Castelló (Benicarló, Betxí, Borriol, Benicàssim, Castelló de la Plana, La Vilavella, Nules, Altura, Sant

3. TAMBORADA DE LA ROMPIDA DE LA HORA DE L'ALCORA.

3.1. Localidad: L'Alcora.

3.2. Fecha de realización: Viernes Santo.

3.3. Actores principales: en L'Alcora las cofradías que participan oficialmente son tres: los Caballeros del Santo Sepulcro o Cofradía del Nazareno, la Cofradía de la Virgen de los Dolores y la Hermandad del Santísimo Cristo del Calvario. A ellos se suman las agrupaciones de tamborileros de toda la provincia, con las túnicas y estandartes característicos de cada cofradía. Todos mezclados recrean esta celebración, simbolizando la unión de todos los tamborileros.

3.4. Descripción del Bien: la Hermandad del Santísimo Cristo del Calvario de L'Alcora, que data del año 1976, fue la fundadora de la Rompida de la Hora, además de ser la encargada de realizar el evento, año tras año. A lo largo de todo el año se van elaborando los diferentes puntos, tales como invitación a todas las cofradías, tanto provinciales como nacionales, que deseen participar, invitación de una personalidad con estatus social, que será la encargada de romper la hora, elaboración de detalles conmemorativos para cada grupo asistente y, por último, la realización de una comida de hermandad entre los pueblos asistentes.

La Semana Santa alcorina es una Semana Santa con solera, porque se vienen realizando actos de Semana Santa en L'Alcora ya desde el siglo XVI, siendo pionero del mismo el Rector de la parroquia de L'Alcora, hoy ya Venerable, Don Juan Bautista Beltrán, quien fundó en 1576 la Cofradía del Dulce Nombre y Purísima Sangre de Jesús.

La tradición tamboril alcorina se remonta a 1939, en que se formó un grupo de tambores y cornetas, aunque su camino fue breve por falta de recursos económicos. En 1943, un grupo de mozos que realizaron el servicio militar volvieron a formar la banda, llegando incluso a tocar en Castellón ante el jefe del Estado; extinguido el grupo, en el año 1966 se volvió a formar otra banda de tambores y cornetas, eliminándose en 1971 por motivos económicos y reapareciendo en 1976 hasta 1984.

En 1981, bajo el lema «El tambor, voz de la Semana Santa», se creó la sección interna de tambores de la Hermandad del Santísimo Cristo del Calvario. En 1988 dichos tambores, tras siete años de trabajo, empezaron a recoger sus frutos en La Puebla de Híjar (Teruel), invitados por la ruta del tambor. A partir de ahí se inicia una nueva etapa, donde poco a poco se fueron incorporando tambores y bombos del Bajo Aragón. También se creó la sección interna de tambores de la Cofradía Virgen de los Dolores y Jesús de Nazareno, todos ellos de L'Alcora. En 1989 se organizó el primer encuentro de tambores de la Villa de L'Alcora. Y en 1991 se celebraron las VI Jornadas Nacionales del Tambor y el Bombo por primera vez en L'Alcora, realizándose entonces la primera Rompida de la Hora el Viernes Santo de aquel año.

A partir de ese año los diferentes grupos de tambores alcorinos han participado en diferentes concursos nacionales, siendo reconocidos por el panorama nacional. Y por último, en el año 2001 se celebraron las XVI Jornadas Nacionales del Tambor y el Bombo.

Actualmente, se interpreta una gran variedad de toques con diferente ritmos y contratiempos bien acompasados, que dan lugar a grates melodías interpretadas únicamente al son de tambores y bombos.

Si bien es cierto que la introducción del tambor y el bombo a la Semana Santa le ha valido una fuerte inyección, tanto en incremento de cofrades como de participantes de a pie, es importante tener en cuenta que no ha perdido su propia personalidad de austeridad, seriedad y sobriedad que la caracteriza.

Por último, es significativo que esta tradición tamborilera se ha expandido en la Comunitat Valenciana desde L'Alcora por toda la provincia de Castellón; y así pues tenemos hoy en día una gran cantidad de grupos de tambores, como son los de Almazora, Betxí, Moncofa, Castellón de la Plana, Benicarló, etc.

Parte central: la Rompida de la Hora se ha constituido como el acto más atrayente de la Semana Santa de L'Alcora. Quizás sea porque es un acto especial, único y pionero en toda la Comunitat Valenciana, y es indudablemente el sonido del tambor el que lleva consigo un cierto misticismo que atrae màgicamente incluso hasta los más escèpticos. Cientos de visitantes acuden a la localidad para presenciar el acto, respetando el dolor con un silencio respetuoso y aterrador, únicamente roto por el sonido del tambor y el bombo.

El Viernes Santo a las 12.00 horas del mediodía los tamborileros, tanto alcorinos como de toda la provincia de Castellón (Benicarló, Betxí,

Mateu, Cervera del Maestre, la Vall d'Uixó, Segorbe, Moncofa, Vila-real, Vinaròs, Onda i Alcalà de Xivert) i de tota la geografia espanyola, s'unixen en una mateixa pregària. En eixe just moment, cada any una personalitat diferent del món polític, social, cultural o esportiu és invitada per a iniciar la Rompuda, és a dir el primer colp sec de bombo, que dona pas als milers de tambors i bombos que irrompen en el migdia del Divendres Sant esgarrant l'aire alcorí, escenificant el patiment i el dolor de Crist al mont sant. Cada any esta peculiar manera de resar i sentir la Setmana Santa té més adeptes: més de mil tambors i bombos sonen en unió el Divendres Sant alcorí.

3.5. Elements que formen part del Bé.

Elements materials: els elements utilitzats són els diferents instruments de percussió que es fan servir per a la Rompuda, com ara tambors, caixes, timbals i bombos, així com els diversos estandards de cada confraria o germandat.

Quant a la indumentària, els Cavallers del Sant Sepulcre o Confraria del Natzaré vestixen túnica i cucurulla de color morat amb esclavina i faixí blanc; la Confraria de la Mare de Déu dels Dolors, que es caracteritza per ser molt nombrosa, composta íntegrament per dones, vestixen túnica negra amb cucurulla morada i cordó del mateix color, i la capa és reversible en morat i marfil; i en la Germandat del Santíssim Crist del Calvari cada confrare vestix túnica negra, cucurulla i faixí color crema i capa roja. És una característica singular que, durant la celebració d'este acte els confreres no porten la cucurulla cobrint-los el rostre, a pesar de ser Divendres Sant, mentre que en les processons posteriors ja les porten posades.

3.6. Definició de l'àmbit espacial i temporal.

a) Àmbit espacial: al municipi de l'Alcora, als carrers del nucli antic de la població. L'acte comença a la plaça d'Espanya, i el recorregut posterior dels tambors és per distints carrers del centre de la vila i finalitza a la plaça de l'Església.

b) Àmbit temporal: la Rompuda de l'Hora sempre té lloc el Divendres Sant, festivitat que oscil·la segons el calendari de la Pasqua. Té una duració d'una hora: comença a les 12 hores del migdia, recorre els carrers mencionats anteriorment, i finalitza a les 13 hores.

Borriol, Benicasim, Castellón de la Plana, La Vilavella, Nules, Altura, Sant Mateu, Cervera del Maestre, La Vall d'Uixó, Segorbe, Moncofa, Vila-real, Vinaròs, Onda i Alcalà de Xivert) y otros de toda la geografía española, se unen en una misma plegaria. En ese justo momento, cada año una personalidad distinta del mundo político, social, cultural o deportivo es invitada para iniciar la Rompida, es decir, el primer golpe seco de bombo, que da paso a los miles de tambores y bombos que irrumpen el mediodía del Viernes Santo rasgando el cielo alcorino, escenificando el sufrimiento y dolor de Cristo en el monte santo. Cada año esta peculiar manera de rezar y sentir la Semana Santa tiene más adeptos: más de 1.000 tambores y bombos suenan en unión el Viernes Santo alcorino.

3.5. Elementos que forman parte del Bien.

Elementos materiales: los elementos utilizados son los diferentes instrumentos de percusión utilizados para la Rompida, tales como tambores, cajas, timbales y bombos, así como los diversos estandartes de cada cofradía o hermandad.

En cuanto a la indumentaria, los Caballeros del Santo Sepulcro o Cofradía del Nazareno visten túnica y capirote de color morado con esclavina y fajín blanco; la Cofradía de la Virgen de los Dolores, que se caracteriza por ser muy numerosa, compuesta íntegramente por mujeres, visten túnica negra con capirote morado y cordón del mismo color, siendo la capa reversible en morado y marfil; y en la Hermandad del Santísimo Cristo del Calvario cada cofrade viste túnica negra, capirote y fajín color crema y capa roja. Es una característica singular que, durante la celebración de este acto, los cofrades no llevan el capirote cubriéndoles el rostro, a pesar de ser Viernes Santo, mientras que en las posteriores procesiones ya aparecen con él puesto.

3.6. Definición del ámbito espacial y temporal.

a) Ámbito espacial: en el municipio de L'Alcora, en las calles del casco antiguo de la población. Comienza el acto en la Plaza de España, y el recorrido posterior de los tambores es por distintas calles del centro de la villa, finalizando en la Plaza de la Iglesia.

b) Ámbito temporal: la Rompida de la Hora tiene siempre lugar el Viernes Santo, festividad que oscila según el calendario de la Pasqua. Tiene una duración de una hora, empezando a las 12.00 horas del mediodía, recorriendo las calles anteriormente citadas, y finalizando a las 13.00 horas.